

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se račun po tarifi v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javnozahvale, domači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravnstvo ulice Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odprto reklamacije so prosto poštnine.

V edinosti je moč!

Mladočehi pa novo ministerstvo.

Dne 29. m. m. vršil se je v Pragi shod zaupnih mož mladočeske stranke, sklican posebej v ta namen, da premosti sedanje položanje, da označi stališče, na koje se je postaviti stranki nasproti nastopajočemu ministerstvu Badenijevemu in da slednjič določi taktiko, koje se bode držati zastopnikom naroda českega v državnem zboru.

Shod je bil obiskan toli mnogoštevilno — nad 1600 odličnih oseb je bilo zbranih — da moramo prištevati njegove sklepe najvažnejšim političkim dogodkom.

Prav smo rekli: najvažnejšim političkim dogodkom. Narod česki stoji na stopinji kulture vstricno z Nemci in drugimi kulturnimi narodi, narod česki ima bogato industrijo in racionalno gospodarstvo, je delaven, živ in vstrajen, čemur je posledica le-ta, da je tam gori javno blagostanje toli razvito, da država iz čistih dohodov v deželi česki pokriva primankljaje drugih pasivnih pokrajin. To so dejstva, kojih se ne drznejo zanikovati niti — nemški liberalci! In to hoče nekaj reči!

A glas naroda, obdarjenega takimi duševnimi vrlinami, glas iz dežele, toli važne za vso državo v gospodarskem pogledu, mora težko pasti na tehtnico, nahajajočo se v rokah avstrijskih državnikov.

Prav smo imeli torej, govoreči o zadnjem shodu zaupnih mož mladočeske stranke, ko smo rekli, da imamo tu posla z važnimi političkimi enunciacijami. Temu je pritrđilo tudi glavno nemško glasilo s tem, da je posvetilo cel uvodni članek shodu Mladočehov.

Tudi nas veže novinarska dolžnost, da omenimo poglavitnih izjav na omenjenem shodu. Vemo sicer, da pri sedanjih političkih razmerah na Slovenskem ni ravno varno govoriti o Mladočehih v dobrem zmislu; saj je postalo pri nas nekaj politički aksijom, da so Mladočehi srditi radikalci, brez razsodnosti in političkega takta; nepremišljeni vročerkvneži, ki bi hoteli z glavo skozi zid in ki bi hoteli klatiti zvezde doli z neba. Mi smo že mnogokrat označili svoje mnenje o bistvu in postanku mladočeskega gibanja in menda ne treba, da bi ponavljali danes vse to. Le toliko rečemo zopet in zopet: da mladočesko gibanje ni postalo samo iz sebe, niti po srboritosti posamičnih bojaželjnih politikov, ampak to gibanje so porodili odnošaji, oziroma porodilo se je, ker naši državniki niso razumeli naroda českega, ker niso hoteli verjeti, da se ves narod — doli do zadnjega seljaka — krčevito drži svoje minulosti — stare preslavne zgodovine in na tej slonečega državnega prava, svojih tradicij in svojega jezika. Vsega tega niso hoteli razumeti avstrijski državniki; in ker niso hoteli, hočili so dosledno le po tacihi potih, ki so se križale s potmi naroda českega, in

se slehernim ukrepom so se nerahlo dotikali najsvetejših čustev naroda. Po takem nerazumevanju moralo je navstati nezadovoljstvo. Nezadovoljstvo se je razširilo med vse sloje in javni izraz tega nezadovoljstva je mladočesko gibanje.

Ako rečemo torej, da se danes ogromna večina naroda zbira pod zastavo mladočesko, konstatovali smo le golo dejstvo, povedali smo natoriško istino. In istotako je le golo dejstvo, da so mladočeski poslanci za sedaj legitimni, pravovojjavni zastopniki českega naroda.

S tem dejstvom mora računati vlada in morajo računati vsi oni, ki se bavijo s politiki — v prvi vrsti pa novinstvo in poslanci drugih narodov, zlasti pa zastopniki slovanskih plemen.

Nadejamo se torej — kraj vsega nerazumevanja, vladajočega pri nas glede na bistvo mladočeskega gibanja in v zvezi s tem ukoreninjenim predsodkom —, da nas ne zadene prokletstvo, ako izjavimo tu, da je za nas Slovence velike važnosti vprašanje, na katero stališče se postavijo zastopniki naroda českega nasproti novemu kabinetu! A ker smo ravno na prejšnjem shodu zaupnih mož v tem pogledu dobili popolna pojasnila iz najkompetentnejših ust, zanemarili bi svojo častni-karsko dolžnost, ako ne bi povedali vsaj na kratko, kake nazore so razvijali mladočeski prvaki o sedanjem, aktualnem položanju.

Shod je pozdravil podžupan praški dr. Podlipny. V svojih izjavah je naglašal, da narod česki plačuje 70 milijonov davkov in daje na leto 20.000 novincev. Čehi so sicer sedaj osamljeni, ali tak narod se lahko zanaša na svojo moč. Odkrito bodi povedano — je rekel govornik —, da „nikakor ni naš cilj biti tako osamljenimi, ali mi se ne ponujamo nikomur in vsprejemamo v svoje vrste le one, ki streme z nami po istih ciljih.“

Isto misel je naglašal dr. Engel. Omenivši shoda v Pardubicah v letu 1892, rekel je, da je Čehom dolžnost vstrajati v opoziciji, dokler ni dana podlaga za popolno zadovoljstvo naroda českega. In ker se z odstopom kneza Windischgratza in nastopom grofa Badenija stvari niso premenile, se tudi Čehi ne smejo premeniti.

Ker je na to znani realist dr. Kaizl hotel, da se shod že sedaj ostro, odurno, in definitivno izreči proti vsakemu pogajanju z grofom Badenijem, oglašila sta se proti tej zahtevi dva najodločnejša govornika Mladočehov: dr. Herold in — čujte! — tisti toli črno naslikani dr. Edvard Grégr.

Dr. Herold je rekel, da tisti niso pravi prijatelji naroda, ki se mu laskajo praznimi frazami, ampak oni, ki mu govorijo resnico. Kjer je zmernost na svojem mestu, kjer treba, da naša delegacija nastopa resno in dostojanstveno, tam zmernost, resnost in dostojanstvenost nikakor niso pojav slabotno-

sti, ampak izraz prepričanja naroda. „Naša opozicija ne velja vladi, ampak zistemu. Ako res pride vlada, ki bode hotela pogajati se znani vsled premembe zistema, potem ne bi bili mi resna stranka, ako ne bi odgovorili taki vladi: sprava je mogoča pod takimi in takimi pogoji. Taki odnošaji niso sicer še vidni, ali upreti se moram zmoti, kakor daje opozicija sama na sebi že program. Opozicijo smo si izvolili le kot sredstvo za uresničenje programa.“

Sedaj pa čujmo, kaj je rekel dr. Grégr, tisti strašni, baje besni Grégr!

Utegnejo priti odnošaji, ko se bodo hoteli pogajati z nami. Saj hočemo, da dospemo do cilja. Tacilj pa ni opozicija, ampak poslednja je le sredstvo. Glede na novo ministerstvo je rekel govornik: dobro bomo plačevali dobrim, slabo pa slabim. Politiška taktika se spreminja v odnošaji. Ako bi se nam približal grof Badeni z vprašanjem: Kaj hočete? — odgovoriti bi mu moral sleherni Čeh: „Saj veste. Saj to ni nikaka tajnost to je program naroda českega od 30 let sem: nezavisnost in samostojnost naroda českega. To je nepremišljen cilj.“ V boju proti tem postulatoma padlo je že celo grobišče ministrov, ali narod česki ni padel. Mi porečemo grofu Badeniju: Ako nam hočete pomagati pri doseganju tega cilja, vam bomo gotovo hvaležni; ako pa prihajate kot sovražnik, postopali bomo z vami kakor sovražnikom, in pokopljete vas poleg vaših prednikov, morda poprej, nego si mislite! Bodimo jedini gledé na cilj in tudi gledé na sredstva, dokler odnošaji ne bodo zahtevali drugače!

Potem sti se vsprejeli obe resoluciji, koje smo omenili že v večernem izdanju od minolega torka in se je odobril volilni oklic za predstoječe deželnozborske volitve.

Vsem našim rojakom bi svetovali, da pazno prečitajo te znamenite izjave. Morda se uveri marsikdo, da mladočeski prvaki vendar-le znajo — trezno misliti. Sicer pa omenjamo tega shoda tudi v današnjem političnem pregledu.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 2. oktobra 1895.

Začetek nove dobe. Danes je torej došel na Dunaj mož bodočnosti — grof Badeni; z današnjim dnem se začneja nova doba v ustavnem življenju avstrijskem, toli bogatem na spremembah in presenečenjih. Danes se je najbrže razglasilo tudi novo ministerstvo.

V ugibanja se nočemo spuščati na tem mestu, saj bode grof Badeni skoro prisiljen pokazati svojo barvo. Namignil pa nam je že v Krakovem, da bode vladal strogo, železno

spala v naročji. Pripravi postelj in položi jo — pa tudi sama idi se počit. Nocoj bosta spali s Klarico v moji postelji.

„A kje pak ti, brate?“

„V stranski sobici — le nikar ne skrbi zame! Tu je prijetno toplo, posedim še nekoliko, ter si pripravim na nedeljsko propoved.“

In vzel je debelo knjigo, posedel k mizi mizi, ter čital.

Klarica je že spala in kmalo tudi Marjeta. Saj ste prehodili danes skoraj četiri milje pota.

Gospod župnik je prevrgel še nekoliko listov, pak zmanjšal luč svetilnice, položil roke na mizo, na roke glavo in — zaspal.

Ali ni rekel, da pojde v stransko sobico?

Dà, bila je še stranska soba, pa tega menda vendar ne boste hoteli, naj bi šel revež v to sobico, kjer ni oken niti duri, kjer se skozi streho vidi do neba!

roko. Govoril je namreč tamkaj pred volilci-veleposestniki. Poslovivši se in omenivši deželnozborskih volitev v Galiciji je sicer zatrdil, da so se volitve vršile povsodi povsem mirno, svobodno, redno in zakonito, ali pripodal je opazko, koja nikakor ni v soglasju s tem zatrdilom, opazko namreč, da deželni zbor smatra za potrebno, odvrčati „usiljivce“, nastopajoče kot razdirajoči in huj-skajoči živeli. Po tej opazki sodimo — Bog ne daj, ne trdimo — da se je pri volitvah vendar-le malce uplivalo, da taki „usiljivci“ ne pridejo v deželni zbor; tako pa sodimo tem bolj, ker so volitve v Galiciji na glas že od nekdaj radi načina, kakor se vrše, in ker sodimo po raznih poročilih v dunajskih listih, da volilna svoboda nima svojih šatorov baš v Galiciji.

Ako bodo torej „potrebe“ deželnega zbora galiskega veljavne tudi za poslansko zbornico na Dunaju, ako bode torej tudi ta poslednja hotela zapirati vrata „usiljivcem“, potem, žal, moramo povedati, da stoji šansa jako slabo za pereče vprašanje volilne preosnove. Nastaja pa vprašanje: kdo bode močnejši, ali grof Badeni ali — „usiljivci“?

Ker pa je mogoče, da se dunajski Badeni iznebi nekoliko krakovskega Badenija, da torej ta naša ugibanja ostanejo le ugibanja, pridružiti se hočemo tudi mi Mladočehom ter hladne duše pričakovati stvari, ki imajo priti. A glej šmenca: ali je res, da je pot v nebesa posuta — dobrimi sklepi; gori smo rekli, da se nočemo spuščati v ugibanja in že smo notri v sredi valovja političkih konjektur.

Sedaj pa kar zaključimo hitro!

O shodu zaupnih mož mladočeske stranke govorimo na prvem mestu. Globokim uverjenjem v srce, da avstrijski Slovani moremo pričakovati milejših dni le po strogi vzajemnosti zlasti med zastopniki českega, slovenskega in hrvatskega naroda, naglasiti nam je tu še jedenkrat, da tudi za nas bi moralo biti odločno vprašanje, na koje stališče so se postavili sedanji pravovojjavni zastopniki naroda českega gledé na dogodke v bližnji bodočnosti. Na to stališče bi se morali postaviti tudi naši zastopniki, ker je isto — po našem prepričanju — popolnoma ne le korektno, ampak celo modro. Le oglejte si izjave govornikov dra. Podlipnega, dra. Engela, dra. Herolda in dr. Grégra. V vseh izjavah teh mož ni nikjer niti sledu o tisti bojevitosti in trmi, ki jo v jedno mer podtikajo mladočeskim politikom in ki hoče boj le zaradi boja, ampak tu se nam kažejo trezno misleči možje, pripravljeni vsaki hip stopiti v pogajanja, seveda le pod takimi pogoji, ki bi bili častni za takov narod, kakoršen je narod česki! Podlipny je rekel, da Čehi nikakor ne žele ostati osamljeni, ali ponujati se nočejo nikomur; dr. Engel je

Ob mizo podprto glavo spal je kakor na mehkih vajšnicah in sanjari o tako krasnih rečeh, kakor redki knez v palači, dokler ga ni Marjeta v jutro zbudila.

„Ti si spal pri mizi?“ čudila se je.

„Le takó po naključni položil sem glavo in trdno zaspal. Roke so mi odruvenele.“

Potem ji je pokazal kuhinjo, kjer si je doslej sam kuhal, in sobico za hrano; povedal ji je, kam pošilja po mleko za zajutrek, ter odšel v cerkev. Po maši podal se je naravnost k mizarju. Naročil je istemu, naj do večera prinese v farovž še drugo postelj. Ko se je bližal hiši, hitela mu je mala Klarica bojažljivo nasproti. Pri njegovem odhodu spala je še kakor o polnoči. Sedaj, pri dnevi svetlobi, videl je še-le, kakó zalo dekletce je to. Lasje nežni kakor povesmo, očeski kakor plavičici in lice polno in rudeče kakor ta Jezušček na oltarji v cerkvi. (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Klarica iz farovža.

(Dalje).

„Sedaj še-le nakupim nekaj drobnjadi in kravico tudi, da bomo imeli s čim ukvarjati se. — Marjeta, zdi se mi, da je tu nekoliko mrzlo. Glej, tukaj so drva, zakuri v peč. Kuril sem sinoči, toda peč bo mrzla.“

Marjeta je ubogala, odprla pečne dveri; bil je tam sicer pepel, toda ne od večera. Marjeta je to poznala. Bog vé, kdaj se je tu zadnjič kurilo! Morda pred pol letom — morda še dalje.

„Sta li pa že večerjali, sestra?“

Šli sta baje v bližnji vasi v krčmo na večerjo.

„Kdo bi se bil nadejal takošnega obiska! In še po noči! Bil bi vama kaj pripravil, pa po naključbi mi danes ni ničesar ostalo od večerje.“

Revež! Tega ni povedal, da je imel za večerjo nekoliko pogrete juhe in košček kruha. Kamenški župnik se je danes prvokrat zlagal, ko je popisoval svojima dragima tukajšnje življenje kakor pravi raj. Naj bi bil takoj priznal svojo revščino? Saj je videla Marjeta, da iz vsacega kota gleda revščina! Naj bi se bil pritoževal pred njima? Saj ste revici prišli k njemu po tolažbo! To bi izgledalo, kakor da bi ja hotel izganjati. Le zato se je zlagal, da bi ja pridržal pri sebi, da bi jima ne bilo treba potikati se po širokem svetu za koščkom kruha, zaradi žarka upanja. Tudi laž zamore imeti plemenitost za mater.

In ko so se ogreli in si dosti napriporavovali, vzdihnil je tiho župnik, drže malo Klarico na kolenu.

„To ostalo pribranimi si za jutri, Marjeta!“ rekel je; „ta stvarčka mi je že za-

rekel, da Čet ostanejo v opoziciji le tako dolgo, dokler ne bode ustvarjena podlaga za zadovoljenje naroda českega. Najjasnejši in najodločnejši pa sta povedala dr. Herold in dr. Grégr, da Čehom opozicija ni cilj, ampak le sredstvo, koje opuste v isti hip, ko bode to dopuščala čast naroda českega. Zlasti je naglašal dr. Grégr, da takтика se spreminja z obojima in da tudi on hoče biti hvaležen grofu Badeniju, ako se le-ta približa narodu českemu kot prijatelj. Ta pogoj je vendar umeven sam ob sebi, in trenzen mož mora biti oni, ki ga je postavil.

Velikim veseljem in pravim srčnim zadovoljstvom smo pa prečitali izjavo dra. Herolda, da Mladočehi ne bi bili zaresna stranka, ako ne bi se hoteli pogajati z vlado, ki bi znala čila premembo zistema. To je ravno jedro vsega vprašanja — zistem!! Ne drobtinice, ki bi nam jih hoteli nakloniti tu pa tam, ko ravno tako zahtevajo hipni odnosi, ampak bistvo, glavna smer politike — na znotraj in na zunaj — nam mora biti pred očmi!!! Zistem je bil dosedaj protislovanski. Mladočehi se niso hoteli pogajati z njim — prav so imeli. Istotako ima prav dr. Herold, ko pravi, da bi se pogajal le s tako vlado, ki se mu približa s premembo zistema.

Boj proti zistemu! To je tudi nam vodilna misel, da imamo pred očmi vedno le konečni cilj, ne pa hipne ugodnosti. Mi nočemo živeti od rok do ust, ali od večera do jutra, ampak misliti nam je na bodočnost.

Iz kratka: mi smo povsem zadovoljni z izjavami na shodu zaupnih mož mladočeske stranke, sosebno pa z izjavo dr. Herolda o potrebi premembe zistema, glavne smeri avstrijske politike.

Mladočehi niso napovedali vojske novemu kabinetu, ponujajo se mu pa tudi ne; oni se nočejo prenačrtati v svoji sodbi: soditi hočejo po dejanjih in potem urediti svoje postopanje. Skromni smo in nikakor nečemo mojestrovati naših slovenskih državnih poslancev, vendar nam bode morda dovoljena opazka, da bi utegnili biti dobro, da se oni postavijo na stališče hladne rezerve, uvažnjé veliko resnico: da le oni je cenjen gost, kogar vabijo, oni pa ne, ki se — sam vabi!!!

Volilski oklic mladočeske stranke za predstoječe deželnozborske volitve pravi med drugim: predstoječe deželnozborske volitve bodo važnije od vseh dosedanjih in izid istih bode velike političke važnosti. Odgovor morajo dati na vprašanja: Ali je smeti pričakovati od naroda českega, da se odpove svojim zahtevam? Ali je umestna ona politika, ki pričakuje, da se narod česki uda? Pri teh volitvah se moramo izogibati vsacega cepljenju naroda. Apelujemo sosebno do kmečkega prebivalstva. Da bi le izid volitev bil v blagor deželi in narodu!

Različne vesti.

God Nj. Vel. cesarja. Jutri, dné 4. oktobra bode v proslavo godu Nj. Vel. cesarja ob 10. uri dop. slovesna sv. maša v stolni cerkvi pri sv. Justu. Po končani službi božji bode zahvalna pesem. K tej cerkveni slavnosti so povabljeni civilni in vojaške oblasti, občinski zastop in patrijotiske korporacije.

† **Andrej Volarič.** Minoli torek zvečer došla nam je pretresujoča vest o smrti zelnjalnega našega sorojaka, nadučitelja v Devinu, odličnega rodoljuba gosp. Andreja Volariča. H kratki vesti o tej nenadomestni izgubi, katero samo potrdnega srea zabeležili v poslednji številki našega lista, podajemo tu še nekoliko črtic o popokojniku.

Dne 1. septembra t. l. bila je v Kobaridu velika veselica, pri kateri se je vprizoril Klodičev „Materin blagoslov“. Ta veselica bila je delo Volaričevega truda, petje k igri je bil zložil on. Takoj naslednji dan pa se je moral odpeljati v Devin, ker je moral pričeti s ponkom v šoli. Toda — bržkone se je bil na poti prehladil, moral je v posteljo: prišla ga je vročinska bolezen, iz katere se je razvil legár in posledice tega uničile so dragoceno življenje Volaričovo....

Pokojni Volarič se je porodil leta 1863. v Kobaridu, torej nam ga je ugrabila nemila smrt, ko je bil še le v 31. svojem letu. Oče mu je bil nepremožen čevljar in godec. V otroški dobi imel je Volarič toraj že pri-

liko sprijazniti se z glasbo. S 15. letom je res umel že vse, kar je treba znati navadnemu godcu ali pevcu, in takrat že je poskušal stavliti v glaske lepe kobariške narodne pesmi. Že v dijaških letih slovel je med svojimi sošolci v Kopru kot nadarjen glasbenik in takrat vodil je že vspešno pevski zbor. Po dovršenih naukih je učiteljeval v Kobaridu, na Livku, v Kozani in slednjič v Devinu. Povsodi je oživil narodni duh in narodno pesem.

Dosedaj je izšlo kakih 10 tiskanih njegovih del, njegove pesmi pa se pojo povsodi, kjer se govori mili naš jezik. In to je najboljši dokaz, da je bil ubral pravo narodno struno in da bi postal narodni skladatelj v pravem smislu besede, da nam ga ni ugrabila nemila smrt. Res, Slovenci nimamo sreče!

Slovenci! Spomnite se sirot mladega pokojnika. Za Volaričem ne bojejo le udova in uboge štiri nežne sirote, ampak vsa Slovenija mora se hvaležno spominjati plodonosnega delovanja pokojnikovega. Posebno pa polagam slovenskim perskim društvom na Primorskem na srce, da se dejanski spomnijo bédne obitelji pokojnega skladatelja. Storitve po skromnih svojih močeh, da jih obvarujete pomankanja, da odvrnete od njih telesno bédno!

Novi škof v Senju. Nj. Vel. cesar je vsprejel novoimenovanega škofa Senjskega, dr. Antona Mauroviča v avdienci. Novi škof položil je prisego v roke cesarju.

Osebnost. Predsednik tržaškega deželnega sodišča Mihaj Urbancich odpotoval je iz Trsta na dopust.

Imenovanje. Predsedništvo višega dež. sodišča imenovalo je sodn. oficijala Karla Devetak-a pristavom pri ravnateljstvu pomožnih uradov dež. sodišča tržaškega.

Mestni svet tržaški in pa c. kr. policija. Predsinočnem sestali se je naš mestni svet privikrat po počitnicah in nejavno sejo. Kakor je bilo pričakovati, odmeval je v tej seji spomin na „XX settembre“, a gospóda liberalci bili so zelo „zmerni“, kajti niso predlagali nikakoršnih „patrijotiskih“ resolucij (v smislu tržaškega „liberalizma“), ampak ost njih jezice o velikem proslavljanju obrnila se je proti c. kr. policiji. In tega se je bilo nadejati, kajti obtoženi demonstrantje izza 19. septembra so tekom razprave, kakor smo spomenili tudi v našem listu, zvrčali vso odgovornost na organe c. kr. redarstva. Sedaj si moremo tudi misliti, o d k d i je prišel dotični ponk obtožencem, ponk namreč, kakó naj se branijo. Slavna policija bode menda znala, da-li se je res zagrešila in v koliko; o tem soditi ni naša stvar.

Preidemo zatorej na suhoparno poročilo o tej pomembni seji, v kateri se je nekako naglašal avstrijski patrijotizem v zvezi — z XX. septembrom.

Seji je predsedoval župan dr. Pitteri, prisotnih je bilo 40 svetovalec. Takoj po otvorenju seje prečitali so dopis c. kr. namestništva, s katerim se prijavlja Najviša zahvala našega cesarja na čestitkah občinskega predsedstva povodom rojstnega dneva Njeg. Velikanstva. Zbor je vzel to Najvišo zahvalo mirno na znanje. Potem je zbor rešil prošnjo zdravniške zbornice gledé povišanja Gohodkov pomožnih asistentov v občinski bolnišnici.

Zatem je spregovoril župan tako-le: „Gospóda! 19. septembra zvečer bil je č. g. Edgard Rascovich, naš tovariš, napaden premišljeno ter ga je surovi napadalec udaril nad levo oko takó, da je bila rana prilično huda in da je pripisati le srečnemu slučaju, ako posledice tega napada niso bile še hujše. In ta napad je provzročil tem večji utis, ker sta bila baš v istem trenutku dva javna stražarja poleg napadenega. Naslednje jutro obiskal sem ranjenega, izrazil mu svoje ogorčenje na takem, obžalovanja vrednem dejanju, katero strogo obsoja vse meščanstvo, kajti osvedočen sem, da sem s tem izrazil tudi misli mestnega sveta. Sedaj pa se moramo razveseliti na tem, da je spoštovani naš tovariš ozdravil skoro popolnoma.“

Na te besede je vstal svetovalec dr. Consolo, rekši, da ni dovoljno, ako mestni svet izreče Rascovichu svoje sožalje, ampak da mora iskati, na koga pada odgovornost, da napad ni bil preprečen. Govornik je potem opisal podrobno, kakó se je

dogodil napad, da je namreč navalilo s psov-kami na mirno pred kavarno sedečega Rascovicha in njegovo družbo 4 ali 5 malopridnežev, da je Rascovich pozval stražarje, toda isti da niso hoteli prijeti napadalec, potem da je jeden izmed teh „malopridnežev“ skočil na Rascovicha in ga udaril, da-si je omenjeni mestni svetovalec stal baš med dvema stražarjema, da so tega napadalec stražarji sicer zatem prijeli, a da ga je komisar v zaporu v ulici Tigor zadržal le na zapisnik ter ga stavil takoj na svobodo itd. Koncem te filipike predložil je dr. Consolo to-le resolucijo: „Mestni svet tržaški, izražuje čast. Edgardu Rascovichu svoje najiskrenejše sožalje na surovem napadu, čigar žrtva je bil, zajedno svečano protestuje proti sedaj pasivnemu, sedaj pristranskemu postopanju c. kr. oblasti! za javni red povodom dogodkov, vršivših se 19. min. septembra zvečer.“

To resolucijo vsprejel je zbor soglasno. Svetovalec dr. Venezian je še priporočil, da naj se ta razprava zabeleži v zapisniku seje, kar je župan obljubil.

Konečno je zbor še razpravljal o bodoči livarni v Škednju, proti katere osnovi ugovarjajo razne trgovinske zbornice, ker bi bila ta livarna vsled tega, ker bi imela razne olajšave gledé davkov, nevarna tekmovalka drugim livarnam. Sklenil je resolucijo, da naj se storijo pri ministerstvu potrebni koraki. Zbor je še imenoval par občinskih uradnikov, ob 9. uri zvečer pa je župan zaključil sejo.

Avita coltura. Minole nedelje bila je na tržaškem dirkališču pri sv. Andreju velika mednarodna dirka za bicikliste. Po sodbi izkušenih kolesarjev je to dirkališče v takem stanju, da nikakor ne odgovarja svojem namenu. Ni torej čuda, da je koj o početku dirke padlo devet kolesarjev in so se na to umaknili najboljši biciklisti. No, vzlic tem okolištnost pokazalo je gledajoče občinstvo svojo „avito coltura“. To občinstvo je „pozdravilo“ najzadnje do cilja prišlega tekmovalca — s sikanjem in žvižganjem! A to občinstvo ni bilo menda sestavljeno iz delavskih krogov, ampak bil je takozvani „cvet tržaške inteligencije“!! Ne vemo, da-li so taki pojavi — brezaktnosti primerni, da bi vspodbujali ptuje bicikliste v to, da bi prihajali na tržaške dirke, kjer imajo najlepšo priliko polomiti si svoje zdrave ude — v zabavo tržaške „inteligencije“!

Plastično podoba bitke pri Kustoci ogle-dalo se je v Trstu v dolgi dóbi razstave le okolo 15.000 oseb, od teh obiskovalcev bilo je okolo 2600 dijakov, iz katerih krogov pa so bili ostali obiskovalci, to si pa lahko misli sleherni Avstrijec dinastiškega mišljenja. Laških liberalcev bilo je menda presneto malo, a tudi naš liberalni mestni svet si je menda ni ogledal „in corpore“; saj še „Il Piccolo“, ki ima sicer povsodi svoj dolgi nos, ni poslal svojega „reporterja“ tje, da sporoči o slavnem porazu porajajoče se Italije, ker so imeli pri uredništvu tega lista premnogo opraviti s poročili o „narodnem prazniku“. — Podoba so si ogledala tudi patrijotiska društva tržaška in tukajšnje vojaštvo. Na vstopnini bilo je vplačanih gl. 530 in, od-bivši stroške uprave, ostalo je čistih 400 gl., kateri se dodajo zakladu ustanove „Nadvojvodinja Marija Valerija“. Sicer razmerno neznatna svota, pridobljena v tolikanj obljude-nem mestu, kakor je tržaško, toda pomisliti je treba, da so vplačevali vstopnino le ljudje iz siromaških patrijotiskih krogov, v tem ko so bili „liberalni“ bogataši tekom razstave ali na letovišču, ali pa niti „niso znali“, da je v Trstu izložena podoba — bitke pri Kustoci.

Iz Ljubljane nam pišejo dne 1. oktobra: Danes prično v deželnem gledališču slovenske predstave. Odbor „Dramatičnega društva“ je tudi za to sezono angaževal več tujih, hrvatskih, českih in s srbskega gledališča v Belemgradu vzetih moči, ki bodo poleg domačih sodelovale na slovenskem odru. Prva predstava „Pota življenja“, pokaže s kakim vspehom se bode letos igralo, koliko so se zunanji igralci priučili slovenskemu jeziku, in koliko ljubljanskih roditeljev hoče podpi-rati in obiskovati mestu slovenskega, še vedno — nemško gledališče! Sicer bi pa odboru „Dramatičnega društva“ in intendanci slovenskega gledališča prav resno svetovali, da sklene prej ko možno, izbrati dvoje ali troje moči in jih odposlati na dunajski ali

praški konservatorij, da bomo že enkrat imeli poleg polnega repertoarja tudi polno število domačih moči in da bomo za pri-hodnost v tem oziru brez nepotrebnih — zadreg in skrbi!! — Ni vrag, da bi s svo-tami, katere nas stanejo tuje moči, ne zmogli se pospeti do slave z lastnimi močmi! Če so nemške predstave še vedno preveč obiskane od slov. občinstva, krivo je temu obilo tudi — ljubljansko narodno — polovičarstvo, t. j. narodno nemškutarstvo! Ljubljani bo treba kmalu radikalne preosnove v — marsikate-rem oziru!

Dne 25. septembra zgubili smo do zdaj tu nastanjeni div. artiler. polk 7, ki se je preselil z 2 batalijonma in stabom v Gradec. — Kaznilnica na Gradu se opusti za vedno.

Vremensko prorokvanje. Slavni vremen-ski prorok Matthieu de la Drôme se je v svojem prorokovanju za letošnji oktober prav pošteno „vrezal“, kolikor se dostaje prvih dnij meseca, katerih vročino smo že občutili. Čujmo, kaj pravi: Hladno (!!) od 1. do 3.; lepo vreme o polni luni t. j. od 3. do 11. Veter na oceanu in na angleškem kanalu dné 4. in 10. Slab veter na sredozemskem in jadranskem morju. Lepo vreme v južni Evropi. — Lepo vreme v zadnjem kraju (11. do 18.). Veter na severnih morjih dné 11. in 13.; slab veter na oceanu. Slab veter tekom vse te dóbe na sredozemskem in ja-dranskem morju. — Nestalno vreme o mlaju (18. do 25.). Veter dné 19. in 20. ter 23. in 24. na severnih morjih, oceanu sredozem-skem in jadranskem morju — Lepo vreme v južni Evropi o prvem kraju (25. t. m. do 2. novembra) Veter dné 27. — Splošno torej lepo vreme ves mesec. V prvi polovici mesca trgatvi ugodno vreme.

Policijsko. 18letnega slikarja Josipa Le-gišo, stanujočega v ulici Molino a vento št. 47, zaprli so, ker je razgrajal in se pretepal v gostilni št. 76. ulica Sette Fontane. — 23letni mornar Santo Camadini iz Kotora je po noči razgrajal po ulicah. Prijeli so ga in deli pod ključ. — 24letnega magazinerja Andreja Vouka iz Trsta, službujočega pri tvrdki Löwinger & Co. v novem pristanišču, so zaprli, ker je kradel svojemu gospodarju kavo itd. ter ga tako oškodoval za kakih 1000 gl.

Koledar. Danes (3.): Kandid, mučenec; Evald, muč. — Jutri (4.): Franjo (František) Serafinski, spozn. — Polna luna. — Solnce izide ob 6. uri 4 min., zatoni ob 5. 34 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri jutraj 20 stop, ob 2. pop. 22.5 stop. C.

Najnovejše vesti.

Dunaj 2. „Wiener Zeitung“ priobčuje ročno pismo cesarjevo do grofa Kiemanssegga, glasom katerega se je vsprejela odpoved ukupnega ministerstva; drugo ročno pismo pa imenuje grofa Badenija ministerskim predsednikom. Nadaljnje ročno pismo poverja grofu Badeniju voditeljstvo ministerstva za no-tranje stvari, imenuje grofa Welsershelma a vnovič ministrom za domobranstvo, barona Gautscha ministrom za nauk in bogočastje dra. Bilinskega ministrom financ (začasno tudi za posle, ki jih je vodil dosedaj minister Javorski), grofa Ledeburja ministrom za poljedelstvo, grofa Gleispacha ministrom pravosodja in barona Glanz-Eicha ministrom trgovine. Grof Kiemansseg je imenovan namestnikom za Nižje-avstrijsko.

Dunajska borza 2. oktobra 1895			
	danes	včeraj	
Državni dolg v papirju	100.80	100.85	
„v srebru	101.15	101.05	
Avstrijska renta v zlatu	121.60	121.45	
„v kronah	101.15	100.95	
Kreditno akcijo	406.60	405.10	
London 10 Lst.	120.30	120.20	
Napoleoni	9.53	9.53	
20 mark	11.76	11.77	
100 italj. tir	45.45	45.45	

Dr. Matej Pretner

odvetnik v Trstu

si dovoljuje naznanjati, da ima sedaj svojo pisarno na

Piazza S. Giacomo št. 1 I. nadstr.

(pri Corsu).

Josip Pizzarello

mehanik

izvršuje vsakršno popravne živalnih strojev in dvo-koles. Prodaja nove in rabljene živalne stroje in dvokolesa.

Via Madonna del mare št. 4, uhod via Fontanone, vetrici št. 12.